

Universul Literar

Director: STELIAN POPESCU

REDAȚIA:

No. 11, Str. Brezoianu, No. 11

ABONAMENT:

= Lei 10 Anual =

ADMINISTRAȚIA:

No. 11, Str. Brezoianu, No. 11

COSTACHI STAMATI

Pentru Basarabia, a cărei sărăcie intelectuală românească vreme de un secol, este notorie, condeii lui Costachi Stamati salvează oarecum această durere și această rușine. Am subliniat românească, fiindcă în aceiaș Basarabie, în aceiaș vreme, era o viață intelectuală rusească.

A mai fost un român, contemporan și prieten cu Costachi Stamati, care ar fi putut și el contribui la salvarea acestei rușini: Alexandru Hașdeu, tatăl marelui nostru Hașdeu, dar acesta n'a scris românește decât o singură lucrare, o poveste istorică: **Domnia arnăntului**, care și ea fusese concepută tot rusește; tot restul lucrărilor lui, de și vorbind despre România, este scris și apărut în limba rusă.

Firește, este o circumstanță ușurătoare faptul că deși a scris într-o limbă străină, în schimb a simțit românește, dar nu e mai puțin adevărat că pentru dănsul, pogorător dintr-o veche și nobilă familie moldovenească, e o vină de neiertat să înavuțească o literatură străină și cum **abyssus abyssum invocat**, a mai păcătuit și prin aceea că n'a scris în limba în care a simțit, de și cunoștea așa de bine această limbă.

Născut puțin înainte de alipirea Basarabiei la Rusia, Costachi Stamati moare cam pe la 1870. El era fiul lui Toma Stamati și nepotul de frate al celebrului mitropolit moldovenesc Iacob Stamati, ardelean de viață și

vajnic luptător pentru cauza românească, a cărui activitate pe țărâmul național o descrie Mihail Cogălni-

talent. Citiți, spre încredințare, următoarele strofe din poema **păgânul cu ficele sale** și mărturisiți dacă — ținând

ceanu și Codrescu în Uracarul său. Nu e de mirare deci ca nepotul unui asemenea mare om, să fi ajuns fruntaș literar al Basarabiei.

Costachi Stamati a scris și proză și versuri, dar dacă mulți îl găsesc slab ca prozator, toți sunt de părere că este un poet de mare și real

seamnă de vremea în care au fost scrise — aceste strofe nu sunt, ca formă și ca fond, opera unui poet de rasă.

Deci aceste tocuri de atunci
[remaiă
Pustiul netmbat;

Buruedna crește și soacul

[se nădeasă

Unde a fost sat;

Glas de om aicea nici că se

[respunde

Ci bufa țipând

Și prin stânci și codri lupul se

[ascunde,

• De frică urlând;

Iar printre prăpăstii puvoalele

[repezi,

Prăvălind butuci,

Curg cu docol mare, lăsând

[printre lesperzi

Pleavă și clăbuci.

Și unde fusese șanta mănăstire
Celor cuvioși,

Acolo în ziduri au sălășluite
Serpi veninoși;

Sub sântele bolte cântări nu

[resund.

Și când bate vânt,

Pustiul rusece, mărdeținea sură
Pe tristul mormânt;

Allte ori o peatră de se poaverncaza
Din risipituri,

Grozavul și bufnet echo repelează
C'o suță de guri.

Pe păciosul munte abăo îndăbesce
Crucea pe mormânt,

Iar la miezul nopții pe el se

[zăresce

Pară luminând;

Tot pe acea cruce se sue și scresce
Curpănuț vânos,

Și ziua și noaptea pe ea

[străgiuesce

Un corb fioros...

Chiar în poesia albă, măsură e cât se poate de corectă, iar fondul, cât privește mai ales descrierea, se resimte de nervul unui puternic talent. Iată un fragment din balada alegorică **Dragos**, în vers alb, cărui

dacă l'ar da forma de azi,
ar interesa chiar acum:

*Soarele apune după înalt munte,
Seara se ridică din adânci*

[prăpăstii,

*Și printr'a lor vărfuri abia vede
Că cerul.*

Furtună grozavă, pe aripi

[negrite,

*Despre apus vine, văgăind în aer;
Văile suspină, codrul clocotescă,
Stejarii de ani sute scârțnesc să
[se rumpă.*

*De ploaie și vișor nu-i adăpostire,
Și nici că se vede de om locuință,
Că prin întuneric, printre crângi*

[departe,

*Când și când clipește o de foc
flumind.*

A scris câteva satire în
versuri, cari, firește, astăzi
n'ar mai avea savoarea de
atunci fiindcă și-au trăit far-
mecul, dar cari transpuse în
forma obicinuită astăzi, n'ar
fi lipsite de interes.

În ordine cronologică, el a
publicat: **Povestea povești-**

lor la 1843 în Iași, **Dorința**
sau **videnția** la 1866 în Ate-
neul român și **Muza româ-
nească** la 1868 în Iași.

Din lucrările în proză, cea
mai reușită este un dialog
între dascăl și școlar, în
care ridiculizează chipul cum
și creștea copiii boierii-
mea română din vremea fa-
narioșilor. De pildă, când
dascălul întreabă pe școlar,
din catechism, la ce lege se
închină și ce Dumnezeu slă-
vește, acesta răspunde: „eu
sunt de lege moldovenească,
ca toți oamenii din lume”,
iar când vine vorba de A-
dam și Eva și-l întreabă un-
de trăiau acești primi oa-
meni, școlarul răspunde si-
gur de el: „eu cred că în
Moldova, dar la ce anume
moșie nu pot ști”.

Dar, încă odată, prozator
n'a fost Costachi Stamati, ci
numai poet; în genul ace-
sta însă, până azi, el este sin-
gurul poet românesc basara-
bean.

Torbil

NANI, TANI....

*Dormi măicuță, odihnește-ți trupșorul;
Nu mai plânge... pentru plâns ai timp dăstul;
Na la maica de mâncare — fii sătut,
C'o să rabzi tu când te-o prinde'n viață, zorul...*

*Dormi măicușă; lasă mâna înfășată
Ce vrei tu? Vrei s'o scoți din așternut?
Vreme încă ai destulă, de sbătut,
Când fi-o fi în lanțuri grele'n cătușată...*

*Ce-ai stricat, — ca să te albă, o săracă?
Puiul mării, văd eu răul, văd și plâng.
Dar zadarnic îmi smulg părul, mâna-mi frâng,
N'are mama, dragul mării, ce să fi facă...*

*Pentru ce te'nțorci cu fața, dela mine?
Nu fi-e drag că te privește maica ta?
Lasă, că vei sta'ndelung, și fără ea,
Și-atunci plânsul n'o avea cin' să-fi allne.*

*Dormi măicușă, tresărind în vis zâmbeste;
Cât fi-e fața ne'nerustată de nevoi...
Trist, vei fi o viață n'reagă, — mai apoi...
— Născătoare, tu odorul mi-l păzește!*

Licsandru Delastăna

Gelozie pe porunceală

— Ba da, dragă, te iubesc.
— Nu, Costică, nu mă iu-
bești!

— Hei, dacă ti-o spui o-
dată!...

— Nu, nu și nu! Dacă m'ai
iubi, m'ai întreba de ce viu
târziu la masă; te-ai preo-
cupa mai mult de umbrele
mele; te-ai îngrija de scriso-
rile mele.... În sfârșit, ai fi
gelos!

— Hei, iacă vorba mare...
Fiindcă nu mă reped la tine
când întârziezi, din pricina
modistelor tale; fiindcă nu
scotocesc furios prin săcule-
țul, în care-ți pui biletele
prietenelor tale; fiindcă nu
te ameninț cu trăsnetele bă-
nuelilor mele, mă învinovă-
țești de nepăsare și îți pi
te iubesc în destul! Ce, este
o crimă, Lizico, dacă am în-
credere în tine?

O luă în brațe și o sărută,
iar Lizica nu mai zise nimic.

Nu mai zise nimic Lizica,
dar lui Costică îi veni un
gând. O iubea mult pe svă-
păiata lui muerușcă, și dorea
să-l facă tot ce-i era pe plac.
De aceea, se gândi așa: dacă
ea nu înțelege că pot s'o iu-
besc și fără să fiu prosteste
gelos; dacă dragostea după
ideile ei, trebuie să fie înso-
țită de scene și de certuri a-
mare; dacă credința mea în-
tr'însa o supără, am să-i fac
o comedie să o satur.

Alese, printre amicii lui, pe
cel mai puțin seducător, pe
cel mai înofensiv. Se opri
cu gândul la Eliodor Lacri-
mescu, poet simbolist, cu
fața palidă și versurile ob-
scure. Se duse să-l caute la
cafeneaua Astoria, unde-l
găsi, în colțul lui obișnuit,
scriindu-și, pe petice de hâr-
tie, inspirațiile lui nesărate.
Se puse cu el la vorbă, și a-
junse la încheerea urmă-
toare:

— Înțelege-mă bine ce-ți
spui; nu sunt din firea mea
gelos. Nu sunt gelos, fiindcă
nu iubesc prea profund? Nu
sunt gelos fiindcă firea mea
este pașnică; fiindcă, la urma

urmelor, sunt îngăduitor?
Nu știu. Dar oricum ar fi,
iacă nu sufer de boala bă-
nuelii și pace. Asta o supără
însă pe Lizica mea. M'am
gândit dar la tine ca să-i în-
deplănim gustul ei fantastic.

— Ce gust? Nu mă înțeleg!

— Cu toate acestea, e
foarte lesne de înțeles. As-
cultă-mă: cum vei da cu o-
chii de Lizica mea, să te a-
puci să-i faci binisor curte.

— O!

— Da, da. Și eu atunci
voi începe să bombănesc a-
supra vizitelor tale dese pe
la noi; apoi îi voi spune
vorbe grele, de acelea care
dă naștere la scene urite;
după aceea mă voi preface
că o supraveghez ziua și
noaptea; mă voi lua după ea
pe stradă; îi voi desface scri-
sorile; în fine, o voi amenin-
ța cu moartea; da, cu moar-
tea. Voi desfășura astfel gra-
dat toată gama geloziei, după
care Lizica va fi incredin-
țată că o iubesc la nebunie.

— Bine, acum am înțeles.
Lasă pe mine, Costică, ș'o
să vezi că știu eu ce să fac.

— Bravo, Eliodore, așa te
vreau. Și uite ce e: să înce-
pem chiar de astăzi comedie
noastră. I-am spus Lizii
că am să mă întorc acasă
astăseară târziu, numai după
eșirea dela teatru. Acuma
sunt 5 ceasuri. Du-te la noi
numaldecât, pe neașteptate.
Trânteste-i câteva compli-
mențe, spune-i câteva glume
mai potrivite, așa cum buna
cuvântă va îngădul. La ple-
care, lasă o carte ori un ma-
nuscris de al tău pe mescioa-
ra din șlon. Mă voi agăța de
ele ca să fac o scenă Lizii,
care, încântată, va asculta
imputările mele.

— Bine, bine, Costică, voi
face precum zici.

Prietenii eșiră veseli din
cafenea. Costică arătă cu
degetul direcțiunea casei lui
și zise, cu zâmbet batjocori-
tor, poetului:

— Într'acolo și-e drumul.
La revedere, Don Juanel

EVA ZMOLITĂ

— SNOAVĂ —

Tata popa, ce-i bătrân și cu greu mai buchinește,
Evanghelia de azi, credințioșilor citește:
„Iar Dumnezeu, lui Adam dăte apoi o soție”
Și cum pagina sfârșită, întoarsă urma să fie,
Popa din greșală n'oaarce două foi, în loc de una.
La corabia lui Noe. Apoi, ascutindu-și struna
Și cu degetul pe slovă, urmărind foaia greșită,
Glăsuște mai departe:

„Iară ea, era zmolită
Și pe partea din năuntru și'n afară cu catran”.

A ținut de Eva popa, răs'u'n sat aproape'un an.

Torbil

DESAMĂGIRE

În ziua'n care te-am văzut, femeec,
Mi s'a aprins în suflet o vâpae, —
Un foc nebun pornit dintr'o scântee, —
Și-un dor simții în suflet cum mă tae.

Dar n'au știut că frumusețea-i mască
Ce-ascunde-un suflet rece ca o stâncă.
De-aș fi știut că'n fața mea se cascade
Prăpastia dureri-atât de-adâncă,

Ași fi fugit nebun în largă lume,
Să nu ascult minciuna gurii tale,
Ce-mi înșira cuvinte fără nume
Și-mi da fiori cu zâmbetele sale!

Căci ai mințit! Tu, nu'ncercași iubirea;
Mințindu-mă, tu, te-ai mințit pe tine;
În eu-l tău nu tremura simțirea
Șin loc de sânge ghiață-avuși în vine!

Extazul tău, — fu prefăcătorie
Și zâmbetul, — forțată strămbătură,
Expansiunea, — simplă fantezie
Și'n loc de miere-avuși venin pe gură!

Cu el, otrava strecurași în mine;
Și'n ziua când întâi m'ai sărutat, —
Mai bine-acel sărut nu mi-ai fi dat, —
Simții născând o ură pentru tine!

De ce? Nu știu!... Acuma însă, țin
Să-ți spun — acum, când, zău, nu mai mă leagă
Nici o simțire de ființa-ți dragă:
Tu, nu ești decât doar un manechin!

... Și-l plâng pe-acela care, după mine,
Te-o mai pr. vi prin prisma poeziei
Și dragostea-l va prinde pentru tine,
Trezind în el vrăjirea nebuliei.

Ființa ta, — mă uit la ea uimit, —
Și ochii tăi, mă'nțreb mereu, cum pot
Să fie-atât de reci?...

Mister cumplit!

Ești o păpușe — și atâta tot!...

Const Nutzoscu

DIN TREN...

La drum s'așterne trenu'n
[goandă...]
Nebun aleargă — O vijeție!
Î-o noapte albă de lumind,
Iar luna razele-și anind
Prin pomii rari ce se mîldăde
Și se frământă când în goandă,
Aleargă trenul pe câmpie...

Î-o noapte albă și tăcută...
Și'n godna trenului nebună,
Din somn, câmpia adormită
Tresare... Noaptea liniștită
Î-acum un chocot de furtună...
Răsună vâlile și câmpul
Se'nvarte'n joc, în clar de lună.

Iar eu, cu ochii pe fereastră,
Las, stobod, gândul meu să
[sboboro]
Dește, 'n urmă, către tine...
Și din beteala lunii pline
Că'n vis te văd surzătoare
Cum te desprind... Și-aceleaze
[doruri]

Vin iarăși, stol, să mă
[impresoare...]

Virgil N. Dulculescu

Cântec dela Jiu

— În formă populară —

Foaie verde busoic
Tare am fost fără noroc
Toși slăci'n sat la noi
Mând dragi pluguri cu boi,
Numai Petrea Cucuruz
Stă sub piatră la Oituz.
C'a luptat la Mărăești
Cu-oștile împărătești;
Și-a căzut sub focul greu
Inima, sufletul meu.
De atât dor s'a revărsat
Părul la noi în sat
Codru tremură de vânt
Ziua, noaptea doindă cânt;
Brazda stă n'erdsturnată
Și în lacrimi înecată.
Casa mea e numai jale
Mă-am schimbat salba'n parate,
Să pun cruce la mormânt
Unuia ce-a murit... sfânt.

Henry Gab.

GLUME
SĂPTĂMĂNALE

Între prieteni cheflit:
— Mă fraților, ce-l cu
Iorgu? Sunt trei zile de când
nu se mai vede.
— Obicețul lui; s'o fi 'mbă-
tat și acum zace.
— Să nu fi murit...
— Lasă, că știu eu! Nu e
nici beat nici mort; e beat-
mort.

Cam pe la 7 fără un sberț,
Costică se gândi că efectul
comediei proiectată ar fi și
mai mare dacă ar prinde pe
Eliodor Lacrimescu în vizita
clandestină. Va năvăli în sa-
lon; le va intrerupe furibund
conversațiunea și, după ce va
pleca de acolo opărit cama-
radul lui, îi va declara Lizii
cu ton tragic, că nu-i îngă-
duie să se joace cu dragostea.

Mulțumit de proiectul lui,
se întoarse acasă, întoarse
binișor cheia în broasca-ușii
dela intrare și, fără sgomot,
se îndreptă spre salon. Des-
chise repede ușa și... nu găsi
pe nimeni. Salonul era gol.

Il învinovăți pe amicul nă-
tâng că nu se ținuse de cu-
vânt. Ori poate că-și înde-
plinise misiunea?... Căută
obiectul uitat. Pe masă, pe
etajeră, pe vreun fotoliu, ni-
căeri, nici o carte, nici un
manuscris care să reveleze
vizita poetului amic.

Atunci, plictisit, se îndrep-
tă spre camera Lizichii.

Dar abia făcuse câțiva
pași într'acea direcțiune și
se oprî locului. Prin ușa pu-
țin căscată, auzi răsete și
tocănitul unui sărutat.

Clătinând din cap desgu-
tat, se depărtă d'a'ndarate-
lea, călcând ușor, descue și
incue binișor ușa intrării, a-
poi, scoborînd scara cu mâi-
uile în buzuuare, murmură
scârbit:

— Ce dobitoc! Mi-a strî-
cat tot efectul combinației
mele! Poftim să mai faci pe
gelosul bănuitor, în fața u-
nui fapt sigur!...

RAVAȘ

Mamă dragă, sunt departe,
De Crăciun nu pot să viu.
Știu, c'ai vrea să stai la masă
De z mare cu-al tău fin.

Dar tu știi, o! mamă dragă,
Că pe lumea pământlească.
Eu mai am o altă mamă
Sumpă fără românească.

Și mi-a poruncit, mămico,
Cât voi fi ca un stejar,
Să stau, veșnic, neclintit
Sentinelă la hotar.

Veși cu cine joacă Leana
Și să-i spuie, de-o pomeni,
C'o doresc, de-o fi cămintă
O sărut când voi veni!

Sebastian Chișie

UNCHIUL IULIU

NUVELĂ

de Guy de Maupassant

Un bătrân sărac, cu barba albă, ne cere pomană. Prietenul meu Iosef Devranche îi dă 5 lei. Rămâi surprins. El îți spune:

— Acest nenorocit mi-amințește o povestire. Iată-o:

Familia mea, originară din Havre, nu era bogată. Abia ieșea cu față curată din sărăcie. Tatăl meu muncia, venea târziu de la birou și nu câștiga mare lucru. Aveam 2 surori. Mama suferea foarte mult din cauza sărăciei în care trăiam și avea de regulă cuvinte aspre pentru tata, reproșuri grele și perfide. El își trecea palma peste frunte, ca să-și șteargă o nădușală ce nu exista și nu răspundea nimic. Îi simțeam durerea neputincioasă. Se făcea economie la toate, nu se primea nici odată invitația la vre-o masă, pentru că nu puteau să o întoarcă la rândul lor; se făceau cumpărături cu topitanul, în fundul maghernitelor. Surorile își făceau rochiile ele însăși și aveau discuții mari asupra prețului unui galon care costa 15 bani metrul. Mâncarea noastră obicinuită consta din supă și carne de vacă gătită cu tot felul de sosuri. Acestea par sănătoase și întăritoare; eu însăș nu le preferat altceva.

Aveam certuri grozave pentru pantaloni rupți sau pentru butonii pierduți.

În fiecare Duminică însă mergeam să dăm o raită pe dig în mare ținută. Tata, în redingotă, cu joben, cu mânuși, oferea brațul mamei, împodobită ca o navă într-o zi de sărbătoare. Surorile mele, gata cele dintâi, așteptau semnalul plecării; dar, în ultimul moment, se descoperea în totdeauna o pată uitată pe redingota tatii și trebuia numai decât să o ștergă cu o cârpă muțată în benzină!

Tata, cu jobenul pe cap, aștepta, numai în cămașe, ca să se termine operația, în timp ce mama se grăbea, după ce își pusese ochelarii și-și scosese mânușile ca să nu le strice. Plecam cu oarecare ceremonie. Surorile mergeau înainte, dându-și brațul. Ele aveau vârsta de măritat și trebuiau să fie arătate în oraș. Eu mergeam la stânga mamei, a cărei dreaptă o ținea tata. Îmi amintesc aerul pompos al sărmanilor mei părinți în aceste plimbări de Duminică, rigiditatea trăsăturilor lor, severitatea mersului lor. Ei înaintau cu un pas grav, cu corpul drept, cu picioarele țepene, ca și cum o afacere de o importanță extremă ar

fi depins de ținuta lor.

Și în fiecare Duminică, văzând în port navele mari care se întorceau din țări necunoscute și depărtate, tata pronunța în totdeauna aceleași cuvinte:

— „Hei! De ar fi Iuliu aci, ce mai surprisă!”

Unchiul Iuliu, fratele tatălui meu, era singura speranță a familiei, după ce mai întâi îi fusese groaza. Auzisem vorbindu-se de el din copilărie și îmi părea că l-ași fi cunoscut la prima ve-

ne scrise îndată că câștigă ceva parale și că speră să scape pe tata de necazul pe care îl făcuse. Această scrisoare cauză în familie o emoție profundă. Iuliu, care nu văzora două parale, deveni de odată un om cinstit, un băiat de suflet, un adevărat Devranche, integru ca toți Devranchii. Un căpitan ne spuse că închiriasse o prăvălie mare și ca făcea un comerț important.

O a doua scrisoare, doi ani mai târziu, spunea:

„Scumpul meu Filip, îți scriu ca să nu te îngrijești de sănătatea mea, care e bună. Afacerile merg deasemenea bine. Plec mâine pentru o lungă călătorie în America de Sud. Vor trece poate câțiva ani fără să ai vești despre

— Hei! De ar fi Iuliu aci, ce mai surprisă!

Și se aștepta să-l vadă agitando o batistă și strigând: „—Hei! Filip!”

Se clădiseră mii de proiecte pe baza acestei întoarceri sigure; trebuia chiar să cumpărăm, cu banii unchiului, o casuță de țară, lângă Ingouville.

Cea mai mare din surorile mele avea atunci 28 de ani; cea-laltă 26. Ele nu se măritau și asta era o mare durere pentru toată familia.

Un pretendent se prezenta în sfârșit pentru a doua: un amplexat, cu bogat, dar cinstit. Am avut în totdeauna convingerea că scrisoarea unchiului Iuliu, arătată într-o seară, terminase ezitarea și grăbise hotărârea tânărului.

Îl primiră cu plăcere și se decise ca după căsătorie întreaga familie să facă împreună o mică călătorie la Jersey.

Jersey e idealul călătoriei pentru oamenii săraci. Nu e departe; treci marea pe un vapor și ești în străinătate. În această insuliță aparținând englezilor.

Această călătorie la Jersey, deveni preocupăția noastră, unica așteptare, singurul nostru vis.

În sfârșit p'ecarăm. Îmi amintesc așa de bine, par'car îi eris vaporul funegând lângă cheul Grauville; tata, îngrozit, supaveghind imbarcarea celor 3 pachete ale noastre; mama îngrijată ținând de braț pe soră mea nemăritată, care părea zăpăcită dela plecarea celeilalte, ca un pui rămas singur în clocoțoare, și în spatele nostru, noii căsătorii care rămăneau mai în urmă, ceace mă făcea să întorc capul mereu spre ei.

Vaporul șueră. Iată-ne urcați, și nava, părăsind digul, se depărta pe marea liniștită cu imensitatea-i verde. Priveam țărnuț depărtându-se, fericiti și mândri ca toți aceia ce călătoresc puțin. Tata își rotunjea pantecele sub redingota, căreia i se ștersese chiar în dimineața aceia toate petele și răspânda în jurul lui acel miros de benzină din zilele de plimbare, miros, ce mă obicinuisse să recunosc Duminicile.

De odată, tata arată două doamne elegante cărora două domni le ofereau stridii. Un matelot bătrân sdrențoros deschidea cu un cuțit scoicile și le dădea domnilor, cari le fntindeau apoi doamnelor. Ele mâncau delicat, ținând stridzia pe o batistă fină și fntinzând gurele ca să nu-și pteze rochiile. Apoi se beau stridiile și aruncau scoicile în mare.

Tata, fără îndoială, fu sedus de acest act distins de a mânca stridii pe un vapor în mers. Găsi

LA MĂNĂSTIRE

*Ce noapte fioroasă!... Afară cruntul viscol
Vuește lung prin ramuri c'un sunet dureros.
Și spulberă omătul; iar luna ca un simbol
Își lasă blând privirea pe giulgiul alb de jos...*

*În freacățul pădurei, un dangăt rar de clopot
Se pierde'n lungi ecouri. — Dar prinde să răsune
Din nou întreaga fire de cadențatul ropot
Ce scapără din toacă, șoptind o rugăclune.*

Molcomă și suavă... chemarea la vecernii!

*Intocmai ca fantome prin cîmîtirul trist
Grăbite se strecoară prin viforia eruil.*

*Micușele la rugă... — Miresele lui Crist
Străine de o viață cu sarbăde placeri,
Departă de-ale lumii necazuri și dureri!...*

C. C. CRISTEA

dere, atât de familiară îmi devenise persoana lui. Știam toate amănuntele existenței sale până în ziua plecării în America, deși nu se vorbea decât pe șoptite de această parte a vieții lui.

Se pare că avusese o purtare rea, cum s'ar zice păpase ceva bani, ceace este cea mai mare crimă pentru familiile sărace. La bogăți, un om care se distrează, face prostii, e numit chiulangiu. La săraci, un băiat care fortează părinții să șterpelească bani devine rău, golan, ticălos!

În sfârșit, unchiul Iuliu scăzuse cu mult moștenirea pe care compta tata; după ce, bine înțeles, își măncase partea până la ultima para. Îl imbarcaseră pentru America, pe o navă de comerț ce mergea dela Havre la New-York.

Ajuns acolo, unchiul Iuliu se făcu vânzător de nu știu ce, și

mine. Dacă nu-ți voi scrie să nu fii îngrijat. Mă voi întoarce la Havre, îndată ce-mi voi face ceva avere. Sper că nu va trece mult și vom trăi fericiti împreună...”

Această scrisoare devenise evanghelia familiei. Se citea la orice împrejurare și o arătau la toată lumea.

Timp de 10 ani, unchiul Iuliu nu mai dădu semn de viață; însă speranța tatii creștea pe măsură ce trecea timpul; chiar mama zicea adesea:

— Când Iuliu va fi aci, situația noastră se va schimba. Iată unul care a știut să-și facă afacerile!”

Și în fiecare Duminică, privind venind de departe mările vapoare negre vărsând spre cer șerpi de fum, tata repeta fraza sa obicinuită:

aceasta de gust și se apropie de mama și de surori întrebând:

— Vreți să vă dau câteva stridii?

Mama sta la indoială din cauza cheltuellii; însă surorile primiră îndată. Mama zise, cu un ton supărat:

— Mi-e frică să nu-mi stric stomacul. Dă numai copiilor, dar nu prea multe, ca să nu te bolnăvești.

Apoi întorcându-se spre mine, adăogă: — cât despre Iosef, el n'are nevoie; nu trebuie să răsfăți băeții.

Rămăsei deci lângă mama, gândindu-mă nedreaptă această distincție. Urmăi cu ochii pe tata, care conducea pompos pe cele 2 fete ale lui și pe ginerele său spre bătrânul matelot sdrențeros.

Cele două doamne plecaseră și tata arăta surorilor mele cum să mănânce stridiile fără să lase să curgă apa; el chiar vru să le dea o pildă și luă o stridie. Încercând să înfite pe cele două doamne, vărsă numaidecât tot lichidul pe redingotă și auzii pe mama murmurând:

— Făcea mai bine de ședea liniștit.

Deodată tata îmi păru îngrijat, — se departă câțiva pași, își privi fix familia strănsă împrejurul negustorului de stridii, și zorît, veni spre noi. Îmi păru foarte palid, cu niște ochi mirați. El spuse, cu glasul pe jumătate, mării:

— E extraordinar cum seamănă cu Iuliu omul care vinde stridii.

Mama, mirată, întrebă:

— Care Iuliu?

Tata răspunse:

— Ei care?... frate-meu... Dacă nu l'ăș ști bine situat în America, aș jura că e el.

Mama, îngrozită, șopti:

— Ești nebun? Din moment ce știi bine că nu e el, pentru ce vorbești prostii?

Tata însă insistă:

— Du-te de vezi, Clarisso; veau să te asigur cu ochii tăi.

Ea se ridică și se duse spre fete. Eu deasemenea priveam omul. Era bătrân, murdar, sbrăcit, și nu-și întorcea privirea de la marea lui.

Mama se întoarse. Văzui că tremura. Ea pronunță foarte repede:

— Cred că e el. Du-te de cere informații căpitanului, dar fii prudent ca nu cumva acest străngar să ne cază iar în spintre!

Tata se departă și eu îl urma. Căpitanul, un om înalt, slab, cu favoriți lungi, se plimba pe punte. Tata îl întâmpină cu ceremonie întrebându-l asupra meseriei sale și făcându-i complimente:

— Care era importanța Jerseyului? Producțiile sale? Popula-

ția, moravurile lui? Obiceiurile, natura solului? etc., etc. Ai fi crezut că era vorba cel puțin de Statele-Unite ale Americii. Vorbiră de vaporul care ne ducea, Expressul; apoi veni vorba de echipagiul. Tata, în sfârșit, zise cu glasul turburat:

— Aveți pe vapor un bătrân vânzător de stridii care pare interesant. Nu știi nimic de omul ăsta?

Căpitanul, pe care această conversație începuse să-i plictisească, răspunse:

— E un bătrân vagabond francez pe care l'am găsit în A-

Apoi întrebă:

— Ce să facem?

Ea răspunse repede:

— Trebuie să depărtezi copiii, trebuie să ne păzim mai cu seamă ca ginerele să nu observe nimic.

Tata era de pământ; el murmură:

— Ce catastrofă!

Mama adăogă, devenind deodată furioasă:

— M'am gândit în totdeauna că tâlharul ăsta nu va face nimic și că ne va cădea iar în spina. Cum te-ai putea aștepta la ceva bun dela un Devranche!

dădu restul. Ii priveam mâna, o mână sârmană de matelot, îi priveam fața, o față bătrână, tristă și îmi ziceam:

— Acesta să fie unchiul meu, fratele tatii!

Ii dădui 50 de bani bacșiș. Eîmi mulțumii:

— Dumnezeu să-ți ajute, conoașule! cu accentul unui sărac care primește pomana. Mă gândii că trebuie să fi cerșit în America.

Surorile mă priveau mirate de generozitatea mea. Când dădui 2 lei tatii, mama, mirată mă întrebă:

— De 3 lei? Nu se poate!

Răspunsei hotărât:

— Am dat 50 bani bacșiș.

Mama tresări și privind-mă în ochi:

— Ești nebun! Ai dat 50 de bani omului acela, lichelei aceleia?

Se opri sub privirea tatălui meu, care-i arăta pe ginere și tăcură.

Înainte noastră, la orizont, o umbră violetă părea că iese din mare. Era Jersey.

Când ne apropiară de port, îmi veni o poftă arzătoare să văd încă odată pe unchiul Iuliu, să-i spui ceva consolator.

Însă, cum nimeni nu mai mânca stridii, el dispăruse, scoborât fără indoială în fundul vaporului, în cine știe ce colț infect, unde locuia acest nenorocit.

Ne-am înapoiat cu vaporul Saint-Malo ca să nu-l mai întâlnim și n'am mai revăzut nici odată pe fratele tatălui meu!

Iată de ce ai să mă vezi câteodată dând 5 lei vagabonzilor.

EPIGRAMA

Unei Excelențe

Cu mine fii de convență
Că vorba asta: excelență,
In speță, este evident
Nu vine dela excelent.

Galoșilor unui bețiv

Nici două luni purtați deplin
Și uite tălpile cum crapă,
Ce vreți? Stăpânul când ia vin,
E drept ca dânsii să... ia apă.

Torbii

Ne-ai dat

„Ne dai, ne dai
Ori nu ne dai!“

Noi v'am urat și sfânta seară
Și voi ne-ai dat... ne-ai dat asară

Ei

Pietre scumpe din belșug
Porți, copilă zvâpăiată,
D-aiă cin'te vede, zice:
Că ești chiar o nestimată!

N. Constantinescu

AȘA ȘI TU...

Un brandafir parfumul răspândește
Spre toți și toate ce-a în jurul lui,
Și nimenea nu stă să se întrebe
Parfumul dulce răspândit al cui-i?

Ci fiecare se oprește, soarbe
Cu mult nesaț parfumul lui divin,
Și pleacă'nfierat de sfântu-i farmec
Cu ochii clari, cu sufletul senin.

Așa și tu când treci pe lângă mine,
De dor răspânditoare și parfum,
Eu stau în loc și sorb cu lăcomie
Tot farmecul ce'n urmă-ți lași pe drum.

Și nu mă'ntreb de numai pentru mine-i
Ori pentru toți? La ce bun ca să știu,
Când pot sorbi o clipă tot parfumul
Și-e clipă fericit când pot să fiu.

IOAN TOTU

merica, anul trecut, și pe care l'am repatriat. Îmi pare că are rude la Havre, însă nu se poate întoarce la ele, pentrucă le dărește bani. Se numește Iuliu... Iuliu Darmanche sau Darvanche, cam așa ceva, în sfârșit. Pare că a fost bogat un moment acolo, însă vezi în ce stare e redus acum.

Tata, care se îngăbenise, articulă, zăpăcit:

— Ah! ah! foarte bine... Nu mă miră... Îți mulțumesc, căpitane.

Și plecă, în timp ce marinarul îl privea mirat depărtându-se.

Se întoarse lângă mama, așa de schimbat, în cât ea îi zise:

— Stai jos, să nu se observe ceva.

Tata căzu pe bancă, șoptind: — E el, e el!

Tata își trecu mâna pe frunte, cum făcea în totdeauna la reprosurile mării. Ea adăogă:

— Dă bani lui Iosef ca să plătească stridiile. Atât ar mai trebui să fii recuoscut de acest cerșetor. Frumoasă impresie am făcea pe vapor. Hai spre capătul celalt și fă astfel ca acest om să nu se apropie de noi.

Se depărtară după ce-mi dăteră o piesă de 5 lei.

Surorile mele, surprinse, așteptau pe tata. Eu le spusei că mama era puțin indispusă din cauza mării, și întrebai pe vânzătorul de stridii:

— Cât vă datorăm, domnule? Îmi venea să-i zic: unchiule.

El răspunse:

— 2 lei și 50 bani.

Ii întinsei cei 5 lei și el îmi

TATIANA ALEXINSKY

PRINTRE RANIȚI

— JURNALUL UNEI INFIRMIERE —

Traducere de OH. Dr. HOTIN

Ei îmi oferă păturile lor spre a le întinde pe banca tare de scânduri, ce îmi servește drept pat; li refuz, nevoind să abuzez de bunătațea lor. Încerc să adorm dar în zadar; lângă mine, răniții scot vaete surde... li doare capul...murmură cuvinte răsețe.

Dimineața luăm ceaiul împreună și îmi povestesc viața lor. Unul din ei suferise mult și înalțea războiului. La regiment neînțelegându-se cu un șef, fusese trimis într'un „batalion de disciplină“ și pornit în Siberia. Acolo, întâlni pe rânăra Mariușca S..., teroristă bine cunoscută, care, sunt mai bine de zece ani, fiind în liceu, omorâse cu un browning pe un funcționar din provincie, care aplica țărănilor rușinosul supliciu al muelor. Arestată de doi funcționari însubordonați, aceștia o violară, dar pedeapsa nu întârzie, căci și ei fură uciși de teroriștii tovarăși ai Marișcei. Cât pentru ea, fi condamnată la muncă silnică și deportată pe viață în Siberia. Istoria tinerei revoluționare produsese o adâncă impresie asupra tovarășului meu de drum.

Acum nu primesc nimic fără critică—îmi spunea el. Mă îndoiesc de toate, dar binecuvîntez acest războiu. Nu știu de ce, dar sunt sigur că odată militarismul german sfârșit, va fi o fericire pentru toată lumea, dar mai ales pentru Rusia.

Celalt rănit, departe de a semăna cu amicul său, îi place viața așa cum se găsește, iubeste natura, soarele, lumina.

Chiar căsătoria lui nu-i obșnuită. Cunoscuse la sora lui pe o prietenă a ei. Fata era însărcinată. Amantul ei, tatăl copilului pe care trebuia să-l nască în curând, o părăsise. Intâia impresie ce-

făcuse această fată fusese mila și dorința cavalească s'o apere. Pe urmă această milă se transformă în iubire.

— M'am îndrăgit de ea și am luat-o.

— Și ea te iubeste?

— Oh! da!.. Val de-ăș putea-o măcar întrezări!

— Ai s'o vezi curând. Suntem aproape de Moscova. Dar mă tem că n'au să vă primească în spital și că au să vă silească să vă întorceți la convoi.

— Nu, surioară, voi merge de-a dreptul la școala tehnică unde serveam înainte de războiu. Eram bălat de laborator. În chiar clădirea școlii se găsește un spital. Acolo mă cunosc și mă vor primi.

— Moscova! se aude vocea groasă a conductorului.

La plecarea rănitul îmi dă fotografia sa drept amintire, iar eu îi promit pe a ntea.

Apuc de braț pe cel mai slab. Peronul e nesfârșit de lung. Rănitul geme și se târăște spre ieșire, mușcându-și buzele ca să nu strige.

Surorile și reprezentanții „Crucei roșii“ din gară ne opresc și propune tovarășilor mei să se ocupe de ei. Dar lor le e frică să nu fie opriti și trimiși înapoi de unde au „fugit“. Fiecare persoană oficială întâlnită îi umple de groază. În sfârșit ieșim din gară, chem o trăsură și le ajut să se urce în ea cu mare greutate.

Trecătorii se opresc și privesc la ei cu milă. Trăsura pleacă. Peste câteva momente unul își va vedea nevasta, iar celalt...?

(Va urma)

A APARUT:

Poeme pădane versuri de Ion Foti și Jertfa roman de P. Mihăilescu-Meteor, despre care vom vorbi în numărul viitor.

Surprins în țară străină

Declararea de războiu a României

Stomacul începu să ne su-pere. Dola 5 jum. dimineața și până acum!

În sfârșit, pe la 1 jum. ni se aduce o ciorbă de varză cu 2-3 cartofi.

Porci! zău că n'ar fi mâncat-o!

Pela 2, iață un automobil în goană mare. Era secretarul legăției române din Jean Constantinescu. Dăsa aducea câteva sute de lei, tot restul de bani din cei 25.000 lei de altădată, să-i împartă studenților români, ce erau în drum spre internare. Garda prusiană nu numai că n'a vrut să-l lase printre noi, dar vroia chiar să îl interneze. Mulțumită stăruințelor și acțiunilor de legitimație a scăpat. După multe rugăminți și cu mare greutate, putu obține voia să vorbească cu Stănescu Constantin și Poru Corneliu, reprezentanții noștri. Secretarul, le încredință banii și le spuse să-l țină în curent pe cât va fi posibil de soarta românilor internați.

Banii s'au împărțit pe loc. Plecăm, venind-ne câte 13 și 22 lei de căciulă. Ea care aveam încă 80 de lei în pungă, prânii 13 lei; așa că plecam la internare cu 93 lei. Francoasă sumă căci erau băeți, cari n'aveau para frântă.

Patru călăie patru în rând, într'un cordon de santinela cu armele încărcate, pornim spre gară.

În gara Tempelhof ne aștepta un tren special, compus din 15 vagoane. Grupuri-grupuri de 35 înși eram urecați în vagon. Drept siguranță, ni se dădea de compartiment: la 6 persoane câte un soldat înarmat cu revolver. Toate usile de la tren erau închise pe dinafară cu cheia.

Pe peronul gării, lume multă, cântă să ne mănânce cu privirea sălbatecă; numai fețele ne aruncau priviri galeșe cătând să ne ușureze tristetea din suflet. Mulți dintre ei neștri ne răspundeau.

Trenul se pune în mișcare pe la 3 în pufuitul greoi al mașinei și scârțâitul strident al roților. Într'un „Destăpățite române“ zis diu'tro vioră de românul Iancu Nicolae, pornim spre locul de surghiun.

Cu sufletul abălit, priveam așa în neștire peste câmpurile înverzite.

Unul de ai noștri încearcă să deschidă fereastra, spre a ne mai răcori. Soldatul însă, ce sta bățos într'un colț de bancă lângă noi, cu fața plină de sudoare și ochi de bandiți, se ridică repede și spune pe-un ton aspru:

— Lasă fereastra, 'nchisă! Vrei să sari? Să fugi?... Te impusei!..

Aceasta ne-a fost destul, ca să știm cu cine avem de-a-făce.

Ne-am înțeles cu toții să nu schimbăm o vorbă în nemștețe cu el și-am început să vorbim căt'n lună și'n soare.

Șef de vorbă n'aveam nici unul dar dorința noastră să înebunim pe prusaci ne făcea să hodonogim și noi ca o moară stricată. Și așa, vorbit-am noi multă vreme. Prusacul însă tăcea; din când în când își trecea basmana lungă de-un metru pe fața și plină de nădusală.

Văzând că nu-i chip să-l mișcăm cu muzica noastră monotonă, am încercat altfel:

— Hai să mâncăm, băeți! zice el.

Și fiecare își desfăce pachetele cu mâncare.

Ochii neamțului se pînabau de pe untul și brânza unuia, pe slămina și șunca celui alt.

Bercoviei scese și o sticlă cu vin:

— Noroc fraților! zise el.

Fiecare dam păhărelul peste cap. Neamtul privea lung la merindele noastre și înghitea în sec, mai ales la vin; vroia să spună ceva, dar n'avea curajul.

— Mai tragem câte o dușcă, băeți? întrebă Bercoviei.

— Da da să-i mai tragem, răspund eu. Că doar s'o înmulă deabinele gâtul și vorba puscăgiului! Inghitea în sec, dar nu îndrăznea să scoată o vorbă; era neamț cu răbdare de fer.

— Ei băeți! Acum nu nea mai rămas decât o singură încercare, ca să mișcăm pe această brută, zice el. Să fumăm.

— Da da, adăogă Bercoviei. Eu am țigări bune de-foi.

Scotând o cutie încă neîncoptă, ne oferă la fiecare câte una.

Ochii neamțului se făcără mari de tot, nu se mai putu abține și întrebă pe Bercoviei:

— Ce marea e!

— Iava.

— Și eu sunt fumător pasionat. aduogă prusacul.

Dar Bercovici se făcu că nu înțelege și trăgea adânc din havană, împrăștiind fumul plin de aromă în nasul namto-lui.

— Bună țigară trebuie să fie mormăi prusacul.

— Da foarte bună, zice Bercovici.

Săditgul german, începu să ne facă curtea cu tot felul de întrebări:

— Unde ai învățat namtoș-te? întrebă el.

— În Germania, răspunde Bercovici.

— Dar unde te a luat prizo-nier?

— Noi nu suntem prizonieri, răspunde Bercovici, suntem ci-vili.

— Francitireuri? întrebă sol-datul.

— Nu, suntem civili. Iuați din Berlin și acum ne inter-nează!

— Cum din Berlin? întrebă mirat prusacul.

— Da din Berlin.

— Deco nație ești? relaă soldatul.

— Român! Român; eu toți!

— Dar ce-ai făcut voi în Berlin? întrebă curios nem-toiul.

— Toți românii aflați în Berlin și Germania, răspunde Bercovici, suntem doctori, studenți și comercianți. Eram fiecare cu ocupațiile noastre! pe-a școala și pe-a concert.

(Va urma)

După cum se știe, băieții nu prea au obiceiul să-și întrebun-țeze picioarele, ci umblă mai mult pe mâini. Ba câte odată merg și în genunchi, sau înaintează târându-se pe pântec. Așa fiind, e uimitor cum Titi a isbutit să-și rupă ghețele.

Intr'adevăr, nimic nu ține mai puțin ca încălțăminte. Oamenii ceremonioși ajung să poarte foar-te multă vreme o pereche de mă-nuși, pun doar câte una. Inșă ai văzut vreodată, chiar pe omul cel mai econom umblând pe stradă numai cu o gheată, și pe cealaltă ținând-o fără îngrijire în vârful degetelor?

Azi dimineață, tatăl lui Titi zise: „Titi, ghețele tale nu mai sunt bune de nimic. Na eincispre-zece lei. Să te duci mâine la cis-mar să-ți cumperi altele noi.”

Până în ziua, Titi, intră în cis-mărie și se cocotează pe un soaun.

— De „sevro”, micule? Ce nu-măr? 32 fără de indoială.

— Da domnule.

Pe când cismarul mută ceva mai sus nasturii unei perechi de ghețe, cari vor încălța pe Titi de minune, tânărul client se apropie de ușă. O vitrină de băcănie, pe cealaltă parte a străzii îi atrage atenția. Vitrina e plină de tot felul de bunătăți. Pe o fașie de pânză se poate citi:

Azi, 24 Decembrie,

Mare expoziție de cadouri pentru Crăciun

De câțva timp, Titi privește cu stăruință un măreț pachet de a-cădele. Dar ce gânduri îi trec prin minte? Privește lung la mi-ca gheată din mâna cismarului.

Acum nu se mai uită la aca-dele, căci contemplant o mândră pa-iață de zahăr. Și de odată își fu-toarece privirea din nou, și cu o nemărginită tristeță, dela marea paiață la gheata cea mică. De o-dată pare că ia o hotărâre.

— Domnule, mi se pare că ghe-tele pe cari mi le-ai încercat mă cam strâng. Dacă mi-ai da altele mai largi?

Îngăduitor, negustorul bagă pi-cioarele lui Titi într'un „33”. Titi crede că nu sunt destul de largi. Atunci să-ți încerc o pereche No. 34? Pe Titi îl doare călcăial. Trei-zeci și cinci, treizeci și șase, trei-zece și șapte. Talpa nu-i se mai sprijină pe nimic și se leagănă ca într'o barcă. Totuși nu se declară mulțumit.

— Apoi să știți băete că nu îți mai dau alt număr. Nu o să poți să-ți mai miști picioarele.

Titi zice însă cu siguranță:

— Cât sunt de zăpăci. Mi se pare că am uitat să vă spun că nu sunt pentru mine, ci pentru tata. Impachetează-mi ce ai mai mare în prăvălie.

II

Moș Crăciun, cu luleaua între dinți, se plimbă pe acoperisuri, cum are obiceiul să facă în toți anii, în seara aniversării sale. Lucrează însă foarte repede. A în-trezărit adesea cazul, când cineva făcând o glumă de prost gust, ar striga: „Foc”. Lipsiți de ghețe, micuții săi protojați, vrând să se salveze și fiind fără nimic în pi-cioare, ar putea prea bine să ră-cească.

Moș Crăciun și cei doi secre-tari ai săi se opresc înaintea fle-cării coș de sobă. Primul secretar foarte grăbit, răfoiește un cata-stif, apoi murmură:

„Ionel, cinci ani” sau „Maric-a ra șase ani”, pe când al doilea secretar, după cum numele o de-genul masculin sau feminin, scoa-te din coșul ce poartă în spate o păpușe sau o pajută.

Moș Crăciun a vizitat astă sear-ă șapte mii opt sute patruzeci și cinci de coșuri. Acum a ajune la al șapte mii opt sute patruzeci și șaselea. O pereche de ghețe se arată pe grătarul sobei.

Dar încearcă o adăcăcă mirare. Sunț niște ghețe bărbătești.

— Desigur, ai făcut vreo gre-șeală, zice Moș Crăciun secreta-rului său. Nici unul din clienții mei nu stă aicea.

— Pe cartea de adresă e scris: Titi, 6 ani, obiectează secretarul.

Puteți să-i spuneți lui Moș Crăciun că cifra 24 arată dimen-siunea unui corset toomai bun pentru o domnișoară de opt ani, spuneți-i că numărul 36 este o talie de cămașe, care ar îmbrăca de minune pe un tânăr de 25 ani, și nu vă va desminte. Vă va ră-punde: Se poate, nu mă pricep la d'alde d'astea. Pe tărâmul încăl-țăminte, priceperea sa e însă în afară de orice discuție. Nici odată el nu o să confunde box-calful cu snon-bouts-ul, tenurile Louis XV, cu tocuri englezești. N'ar prea ne-meri-o cismarul care ar vrea să-l facă să creadă că „bătut” e „cu-sut”.

Privește pentru ultima oară pe-rechea de ghețe, care se prezintă ochilor săi, într'o poziție umilă de încălțăminte fără stăpân.

— Așa ghețe nu se poate să a-partină unui copil. E numărul 47.

Mai trage câteva fumuri din lu-lea. Nu își ascunde de loc încur-cătura.

CRONICA TEATRALA

COMPANIA ELWASS: „VLĂSIA MARE”
REVISTA, DE EUG. TODIE

O revistă comparativ bu-nă și cu început și sfârșit, lucrul mare în timpurile a-cestee de reviste cu cuplete incohereente. Câteva spirite bine plasate, abuz de cu-vinte ca „lmbă” și gutural” — cuvinte cu cari ne deprin-sesem în revista preceden-ță — și câteva cuplete fru-moase formează toată zes-trea d-lui Todie. Dar atât nu ajunge. Un autor, trebuie să zeze mai puțin de melodile răsuflate, să nu umple re-vista cu arii de operă, când nu are cine să i le cânte, sau să pue dansuri fantezii când nu are dansatoare; d-ra Kety spreșcu necontând ca bale-tină!

Aceasta este vina d-lui Todie, totuș l-o iertăm bu-noși căci ne-a adus în schimb un alt serviciu; a scutit pe d-na Elvass să se de de teatru.

Nici nu se poate descrie curia publicului care — ceptând din moment în moment să-i fie impuiate u-tilabile de notele false ale acestei artiste — constată surprindere dispanția sus-ținerii. Deși suntem con-știi că sacrificiul făcut de d-na Elvass este destul de mare, totuș această „renun-țare” îl va aduce compen-

sații... la cassă, deci direc-toarea poate fi mulțumită.

Și acum interpretarea.

Iorgu Tomescu bine, deși într'un rol greu și în plus... câteva arii de operă.

Zamora într'un rol „stras-nic” spune dumneaei, „fad” spunem noi — a desfășurat toată grația și vioiciunea de care e capabilă și nu... în za-dar; publicul a răsplătit-o cum se cuvine.

Bine Puica Stănescu, Mi-ron Popovici și Pagu.

Ivon Kermoor dansează bine, Wauvrina simpatică și plină de nervi ca întoidea-una.

Dodele Stănescu element bun, dar ne lipsim de... ope-ra dumneaei, precum ne-am lipsi și de arta coreografică a d-rei Spirescu.

Urtaşem pe Gheorghiu.

Mai multă cursivitate și nuanțare în spunerea versu-rilor n'ar strica.

Gh. Drăgușanu

Correspondența Redacției

ANONIMULUI care găses-te pe Torbil, orbitil.

A zis un medic consultat
Că nu fie cazul disperat
Prin tratamentul-i dacă treci;
Mai mult bromur și dușuri reci.

— Știi ce groază am eu de ghețele goale... Știi de asemeni că nu prea am obiceiul să dau cadouri oamenilor mari... Ce e de făcut? Iată-mă luat de scurt.

III

Titii a petrecut ieri o seară destul de neplăcută. I-a fost teamă ca nu cumva tatăl său să îl certe că și-a luat așa ghețele și să-l trimeată numai decât să le schimbe.

Il întreabă :

— Ei bine Titii, îți vin bine ghețele astea noi ?

— Da tată! Aoleo! mi-a intrat ceva în ochi. Mă doare, mă doare.

Il întreabă din nou :

— Unde-ți sunt ghețele. O să ni le arăți odată ?

— Mă duc să le caut. Oh, m'am lovit la genunchi. Aici! Of, cum mă mai doare! cum mă mai doare!

Titii a visat astă noapte visul cel mai frumos ce se poate închipui. Se făcea că vede ghețele prietenilor lui. Păreau mici, mici de tot. Ele conțineau pachetele de

bomboane, pe cari abia le vedea și pajațe aproape tot la fel de mici. El era în stăpânirea unor ghețe uriașe, mari cât o casă și în cari intrau cu ușurință trei sau patru prăvălii de băcănie, de cofetărie și de jucării.

De cinci minute Titii s'a sculat. El e împărțit între două sentimente deopotrivă de plăcute : să admire numai decât surprizele cari îl așteaptă și să le admire mai departe, sub plapumă, la căldură. Dus de curiozitate, Titii sare din pat și alourgă la sobă.

Fața lui Titii arată o vădită dezamăgire. Mișcat bagă mâna într'una, apoi în cealaltă gheată. Că o să poată să facă el cu așa cadouri ! Din ghiata din dreapta scoate o lulea de spumă de mare, de-a ușor crăpată. În cea din stânga, Moș Crăciun, foarte îndatoritor a lăsat ca semn al trecerii sale, un pachet început de tutun.

Gh. Munteanu

Înainte fetei întunecate a vieții stăteau doi oameni, amândoi nemulțumiți de ea, și la întrebarea : „Ce așteptați de la mine?“ unul zise cu vocea obosită : „Sunt revoltat împotriva cruzimei faptelor tale, în zadar îmi frământ creierii ca să pricep rostul vieții, și sufletu-mi este străpuns de razele amurgului îndoelei de tine. Conștiința îmi spune, că omul este cea mai superioară dintre creațiuni...“

„Ce vrei de la mine?“ întrebă liniștită viața.

„Fericire!... Și pentru aceasta-i nevoie ca să împaci fundamentalele contradicții din sufletul meu : pe al meu „voesc“ cu al tău „trebuie“.

„Voește eu spun că trebuie“, răspunse rece viața.

„Nu vreau să fiu victima ta!“ strigă omul. „Vreau să fiu stăpânul vieții, și totuși trebuie să-mi plec grumazii sub jugul legilor tale... Pentru ce?“

„Vorbește mai simplu cu ea“, zise celălalt, care se afla mai aproape de viață, pe

când primul continuă fără a observa spusele dovarășului său : „Vreau libertatea“, vreau să trăiesc în armonie cu dorințele mele; nu vreau să fiu nici stăpân nici slugă a semenului meu, fiindcă așa mi poruncește conștiința; vreau să fiu pentru tine numai ce-mi aleg din propria voință : sclav sau frate. Nu vreau să fiu numai o piatră de construcție în mâinile societății omenești, pe care ea o întrebuintează unde și cum vrea — la clădirea templelor proprii sale fericiri și plăceri! Sunt om; sunt sufletul și rațiunea ființei, trebuie să fiu liber!“

„Așteaptă“ rosti viața cu un zâmbet întunecat și rece. „Ai vorbit mult și știu tot ce vrei să-mi mai spui. Vrei să fii liber? Ei bine! Fii! Luptă-te cu mine, învinge-mă și fii stăpânitorul meu. Atunci voi fi sclava ta; sunt rece și nemiloasă, și mă supui bucură numai învingătorului. Așa dar trebuie să fii învingător! Ești capabil să începi

lupta pentru liertatea ta? Da? Ești destul de puternic ca să învingi, și te încrezi și tu în puterile tale?“

Întristat omul răspunse : „Tu m'ai aruncat în lupta cu mine însu-mi; Am mi-ai ascuțit astfel mîntea în cât a pătruns ca un pumnal până în adâncul sufletului și i-a distrus puterea!“

„Vorbește mai serios cu ea! Nu te mai jeli!“ îl povățui celălalt.

Și primul continuă : „Vreau să mă odihnesc de povara-ți veșnică. O, fă-mă să gust fericirea!“

Din nou zâmbi viața; un zâmbet rece și senin, ca lustrul inului : „Spune-mi, când vorbești astfel, ceri sau implori?“

„Implor...“ răspunse cu un ecou stins, omul acela.

„Implori! Ca un cerșetor de rând! Însă, sărman om, trebuie să știi că viața nu dă pomeni! Căci, știi tu, omul liber nu cerșește : el își ia singur darurile mele... Tu însă, nu ești decât sclavul dorințelor tale, nimic mai mult! Liber poate fi numai acela, care are puterea să renunțe la toate dorințele, spre a se confunda numai „într'una!“ M'ai înțeles? Hai!“

Înțelesese. Se întinse ca un câine la picioarele vieții, căutând să apuce câte ceva, din fărâmiturile ce cădeau de la masa ei, din rămășițele ospățului ei îmbelsugată.

Apoi, ochii reci și nesimțitori ai vieții se îndreptară asupra celuilalt om, cu fața cam aspră.

„Ce cerșești tu?“

„Eu nu cerșesc, eu pretind!“

„Ce?“

„Unde-i dreptatea? Dreptatea! Toate celelalte le voi lua mai târziu, acum nu-mi trebuie decât dreptate. Am așteptat destul — și-am așteptat cu răbdare. Din sudoarea muncii mele am trăit, fără răgaz, fără licărire de speranță. Am așteptat, acum însă mi-e de-ajuns! A sosit timpul să trăiesc. Unde-i dreptatea?“

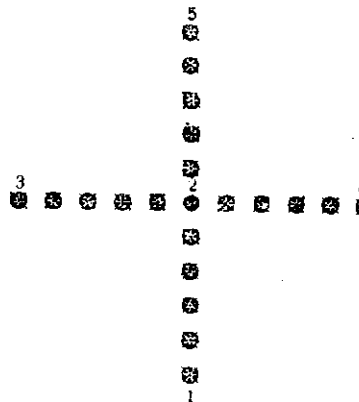
Și liniștit și rece răspunse viața : „Atunci ia-ți-o singur!“

Jan Vondrus

Jocuri Distractive

1. JOC IN CRUCE

de Vasile Dumitrescu

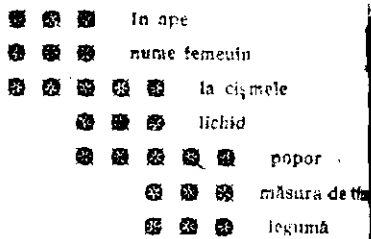
Am dat această cruce cu pietre de diamant unui ceasornicar și să mi-o reparo. Eu nu știam total câte pietre are, știam numai că dacă numărăm dela 1 2 3 era 11 pietre, deasemenea dela 1 2 tot 11 pietre și dela 1 2 5 iarăși 11 pietre.

Ceasornicarul prin dibăcia lui mi-a furat 2 pietre fără ca eu să pot cunoaște.

Cum a operat ceasornicarul și mi-a furat 3 pietre.

2. PĂTRATE IN SCARĂ

de D-na Lia Scărlătescu

VERTICAL ACELEAȘI

Primind târziu câteva desigur de jocuri distractive din seria I, le menționăm aici:

Marioara Velicov a deslegat jocurile No. 10, 11, 12 și 13; Costanța și Aurel Rădulescu a deslegat jocurile No. 2, 6, 8, 11 și 12, iar Nicolae N. Cristea a deslegat jocurile No. 5, 7, 9, 12 și 14.

